

NAISTEN TAISTELU IRANISSA JATKUU

TEKSTI JA KUVA:
BINAR MUSTAFA

Iranista lähtöisin oleva **Maryam Fathollahi** on asunut Suomessa lähes kaksi vuosikymmentä. Aktivistina hän pyrkii tuomaan esiin Iranin naisten ääntä ja kampanjoi muutoksen puolesta.

Syksyllä 2022, **Mahsa Aminin** surma moraalipoliisin käsissä laukaisi Iranissa valtavia protesteja, joissa naiset olivat eturintamassa. Fathollahi ymmärtää syvällisesti, miksi naiset taistelevat näin näkyvästi Iranin islamilaista tasavaltaa vastaan.

- Islamilainen tasavalta perustettiin, kun olin vielä varhaisessa iässä. Huivin käyttö tuli pakolliseksi, jopa ala-asteella tyttöjen koulussa tuli käyttää huivia, Fathollahi kertoo.

- Vasta 13-vuotiaana kohtasin ensimmäisen kerran moraalipoliisin, kun ”jäin kiinni” epäsiiveydestä. He veivät minut maanalaiseen tilaan, jossa minua pidettiin koko päivä. Itkin ja pyysin päästä soittamaan äidilleni. Vasta illalla vanhempiini otettiin yhteyttä.

Tämä ei jäänyt ainoaksi kerraksi, kun hänet pidätettiin tiukkojen lakien rikkomisesta.

- Olin juuri täyttänyt 18 vuotta ja matkalla kotiin, kun serkkuni tarjoutui kyyditsemään minut autolla. Emme olleet ehtineet ajaa kauas, kun moraalipoliisi pysäytti meidät. Pelkkä miehen seura, joka ei ollut perheenjäsen, riitti pidätykseen.

Kolmas pidätys tapahtui avioliiton aikana, syytettynä vääränlaisesta pukeutumisesta.

Fathollahi muistelee näitä tapauksia sekä nauraan että katkeruutta tuntien. On ymmärrettävää kantaa kaunaa, kun perusvapauksia on rajoitettu ja riistetty syistä, jotka nykymaailmassa tuntuvat käsittämättömiltä, kuten pukeutuminen. Olihan hän jo teini-iässä joutunut pidätetyksi kahdesti.

Hänen kokemuksensa valottavat, kuinka Iranissa yllättäen kuka tahansa voi joutua viranomaisten silmätikuksi.

- Monet iranilaiset naiset joutuvat päivittäin kohtaamaan samankaltaisia

Maryam Fathollahi on pidätetty Iranissa kolme kertaa, ensimmäisen kerran jo 13-vuotiaana. Nyt Suomessa asuva Fathollahi jatkaa taisteluaan Iranin naisten vapauden puolesta.

tilanteita, todennäköisesti suurin osa, Fathollahi arvioi.

Vaikka huivipakko ja tiukat pukeutumissäännöt ovat ulospäin näkyvimpiä syrjinnän muotoja, naisiin kohdistuva syvä juurtunut epätasa-arvo ja sorto ovat paljon laajempia.

- Iranissa naiset ovat ilman oikeuksia. Esimerkiksi naisilla ei ole oikeutta avioeroon eivätkä he voi toimia korkeissa virka-asemissa, kuten tuomareina. Näiden vuoksi viimeisen 45 vuoden aikana naiset ovat jatkuvasti protestoineet ja taistelleet vapautensa puolesta.

Näyttävät protestit eivät tällä hetkellä oikein näy eikä kuulu. Missä tällä hetkellä mennään?

- Se on tietysti vaikuttanut, kun monien läheinen – usein elättäjät – ovat pidätettyinä tai teloitettu, Fathollahi pohtii ja vetää henkeä syvään.

Aminin surman jälkeiset protestit ovat saaneet yhteiskunnassa joitakin muutoksia aikaan. Vaikka huivipakollakia ei ole poistettu, monet naiset uhmaavat sitä ja huivittomuus alkaa olla yleistä.

- Olen erittäin ylpeä heistä. Vaikka tietävät riskin olevan suuri että moraalipoliisit voivat tehdä mitä vaan, silti hyvin moni nainen taistelee vastaan.

Fathollahi ei näe vaalien mahdollistavan nykyvallanpitäjien kaatamiseen. Siksi hän uskoo, että protestit tulevat jatkumaan. Hän toivoo ulkomaisten tiedotusvälineiltä enemmän huomiota Iranin tilanteeseen.

- Protestienkin aikana Suomessa kerrottiin niistä vain vähän, eikä nyt ole mitään seurantaa. Luulen, että ihmisiä kiinnostaisi, mitä esimerkiksi 20 000 pidätetyille on tapahtunut, Fathollahi sanoo.

